

18 מאי 2023

תכנית אב לחקלאות במועצות האזוריות עמק יזרעאל ומגידו עדכון לאחר קבלת הערות חברי ועדת ההיגוי

סיכום מפגש ועדת היגוי מס' 1 – 11 מאי 2023, משרדי המועצה האזורית עמק יזרעאל
משתתפים:

אייל בצר – ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל, יו"ר ועדת ההיגוי

אבי סמוביץ – סגן ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל

הגר ראובני – מנהלת מחלקת סביבה ומרחב ביוספרי, מועצה אזורית מגידו

ואחיד קבלן – משרד החקלאות, מחוז העמקים

שחר אורן, כליל כנעני, פלטי – מועצה אזורית עמק יזרעאל

דר' יעל קחל – אגף אסטרטגיה, משרד החקלאות

יוחאי תירוש – אגף תכנון, משרד החקלאות

איתן אביבי – הזורע

חגי רבן – גד"ש העמק

עדי נצר - משקי עמק יזרעאל

שגיא מרק – מרכז חקלאי העמק

דר' לירון אמדור – יועצת לתכנית

לירון אמדור מציגה את עיקרי סקר מצב קיים באמצעות מצגת.

אייל בצר: התכנית חשובה מפני שבעמקים יש היצע גדול של גורמי ייצור, קרקע ומי קולחין שההיצע שלהם יגדל. חשוב להביא לכך שהקולחין יהיו במחיר אפסי, זה יהווה פיצוי על לקיחת קרקעות חקלאיות. היתרון שיחסי של העמקים הוא גודל. צריך לכוון את מגוון הגידולים כך שמי הקולחין ינוצלו בדרך הטובה ביותר, ותפוח חקלאות רווחית. לא להתמקד בגידולי נישה, אלא בגידולים של שטחים גדולים. לחפש אזורים לריכוז גידול בעלי חיים, בקרקעות שפחות מתאימות לגידולים צמחיים.

הגר ראובני: מברכים על היוזמה, החקלאות צריכה תכנית אסטרטגית שמסתכלת קדימה. צריך לעדכן את המפות בנטיעות החדשות שבוצעו בשנתיים האחרונות. בנוגע לתרחיש האקלים – כדאי להביא גם את הנתונים של תרחיש "עסקים כרגיל" (במצגת מוצג התרחיש המתון יותר, בהנחה שיהיה מאמץ משמעותי למיתון שינוי האקלים). הנושאים לבחינה שהוצגו במצגת חשובים מאוד.

שגיא מרק: תודה על הקצאת המשאבים להכנת התכנית על ידי משרד החקלאות והמועצות האזוריות. עשינו תכנית אב למים, בעתיד נרצה לקדם תכנית לדור המשך בחקלאות, ולמיתוג החקלאות המקומית, מקווים שמשרד החקלאות ישתתף בתמיכה גם בתכניות הללו.

ואחיד קבלן: צריך לבחון אם לכלול בתכנית גם את אזור הגלבע. בעבר היה רצון להפוך שטח תעשייה חקלאית לתעשייה כללית, כיום כבר לא עושים זאת. בכפר ברוך יש משק עם מערכות אקלים חכמות, כדאי ללמוד. איתרנו 3,000 דונם להגדלת משבצות ביישובי מגידו.

שחר אורן: צריך למפות טוב יותר את האזורים שבהם יש מים לחקלאות, לעומת אחרים שיש בהם מחסור. הבעיה בעמק היא שהמים לא מתחלקים באופן שווה בין האזורים, יש אזורים עם עודף ואזורים עם מחסור. לנתח את היכולת של גידולים לשאת מחירי מים. בנוגע לפערי תיווך – האשמה איננה ברשתות השיווק, גם הרווחיות שלהן נמוכה. הבעיה הינה ברגולציה, תקנות הגנת הסביבה, תקנות משרד הבריאות, העובדה שאסור להשקות חלקות א בקולחין ללא קשר לגודל החלקה ועוד תקנות מכבידות. צריך לבדוק זאת בעבודה. צריך להתייחס בעבודה לשיתוף פעולה עם תעשיות המזון במרחב: יקב, תנובה אלטרנטיב (לעניין מזון תחליפי למזון מבעלי חיים). צריך להתייחס גם לממשקים עם האוכלוסיה הלא חקלאית ביישובים. חלק מהם לא מוכנים לספוג השפעות של החקלאות: ריסוסים, ריח, זבובים. אגרו וולטאי יכול לייצר יציבות כלכלית חשובה לחקלאות.

חגי רבן: צריך להתייחס לסוגיית מליחות המים, אמנם איכות המים משתפרת, אבל בקצב איטי. המשמעות היא ירידה ביבול וקיצור אורך חיי המטעים. העמק קולט גם מי קולחין תעשייתיים באיכות מאוד ירודה. החקלאי צריך כל הזמן לבחון מה הולך לאן. בעמק יזרעאל המערבי, השנים הטובות ליבולי חיטה הן דווקא אלו שבהן יש פחות גשמים, בגלל שהקרקעות כבדות, בשנים גשומות החיטה סובלת מעודפי מים והיבולים נמוכים. מפת הערכיות החקלאית היא לגידול חיטה, כדי להתאים אותה לגידולי שלחין צריך להוסיף גם שכבה של מערכות השקיה ומערכות ניקוז. היה לאחרונה ניסיון למתג את שמן הזית מהאזור, הלך והפך למיתוג פרטי, אפשר להחזיר למיתוג אזורי. יש בעיה שהמרחב החקלאי נגיש לציבור וצריך להסדיר את התנועה הציבורית במרחב, לנתב לדרכים מוגדרות ולחסום שטחים אחרים.

איתן אביבי: צריך לבחון בזהירות נתונים על רווחיות גידולים. "ערך התוצרת" – האם זה המחיר לחקלאי או המחיר לצרכן? מה נשאר ברשתות השיווק? להתייחס בזהירות לתחשיבי משרד החקלאות. צריך לבחון בתכנית את מערכת הניקוז החקלאית. היתה מערכת נהדרת שלא תוחזקה או שצריך להחליף. מציע לבחון בעבודה. בנוגע לתמיכות בחקלאים – אסור להסתמך על זה.

יוחאי תירוש: משרד החקלאות מנסה להוריד את הרגולציה המיותרת. כדאי לתקף את סוגי הגידולים מול נציגי החקלאים. בנוגע למים – צריך לבדוק את שיעור שטחי הבעל והאם כדאי לרשת אותם בהשקיה. נגר עילי - במסגרת תמ"א 75 נ' נ' בודקים את הניקוז באגן קישון. מציעים מתקני ויסות שטפונות בשטחים חקלאיים, וצריך להתייחס לכך. רגולציה - יש לבחון את כל נושא המפרטים האחידים למתן רישיונות עסק של הגנ"ס, יש לתת המלצות אם ואיך להקל ברגולציה של משרד החקלאות. צריך להתאים את הבינוי החקלאי הנדרש כדי להקל את משמעות משבר האקלים, למשל קירוי של גידולים חקלאיים, האם נדרשים סוגי קירוי ובינוי שונים וחדשניים? אגרו-וולטאי הוא נושא דרמטי, מקדמים כיום תמ"א לפרויקטים מחקרניים קטנים ובמקביל תמ"א לפרויקטים מסחריים גדולים, עד 500 דונם לכל יישוב. צריך להתאים את הממשק החקלאי לאפשרות להקים אגרו-סולארי. מעברים חקלאיים מעל כבישים ופסי רכבת – נושא חשוב, יש למשרד החקלאות מסמך הנחיות, צריך לסמן צווארי בקבוק אקוטיים הדורשים טיפול. מיתוג – כדאי ללמוד מכרמי היין באזור מטה יהודה.

יעל קחל: צריך לבדוק האם מיתוג אזורי מוסיף לרווחיות. האם יהיו תמיכות ישירות בחקלאות? אם יהיו – כנראה לתקופת זמן מוגבלת בלבד, או שיהיו התניות לקבלת התמיכה, למשל התניות סביבתיות (כך זה באיחוד האירופי). צריך לחשוב לא רק על גידולים אלא גם על ממשקים סביבתיים ולבחור גידולים פחות רגישים לשינוי האקלים. צריך ללמוד יותר טוב את המצב העולמי של גידולים אופייניים לעמק, למשל שקדים – עיקר הגידול העולמי הוא בקליפורניה, ושם יש בעיה של אירועי קיצון אקלימיים. צריך לבחון קטניות, מגמות בצריכה – קטניות הם תחליף לבשר. צריכים לייצר יותר

חלבונים צמחיים בישראל, גידול בעלי חיים בישראל תלוי ביבוא גרעינים. בחינה של התיירות במרחב היא רעיון טוב, אך מעודדים תיירים "טובים", למשל באמצעות הסברה.

סוכם:

1. ועדת ההיגוי והעבודה של התכנית מאושרת.
2. סקר מצב קיים מאושר, בכפוף לתיקונים והשלמות שפורטו בפגישה.
3. נושאי העבודה: הנושאים שהוצגו מאוד חשובים, הוצע לבחון האם ניתן להתייחס בתכנית גם לנושאים הבאים:
  - א. בחינת מערכות הניקוז – מערכת הניקוז ברמה האזורית הינה באחריות רשות הניקוז
  - ב. היצע המים הדיפרנציאלי בעמק, יכולת גידולים לשאת מחיר מים, מליחות מים – תכנית האב למים אמורה לייצר שוויון בהיצע המים בין אזורים שונים בעמק
  - ג. מיתוג אזורי של תוצרת חקלאית מהעמקים
  - ד. השפעת הרגולציה על המחירים לצרכן והחקלאי
  - ה. מטיילים במרחב¹ וממשק עם אוכלוסיות לא חקלאיות
  - ו. בחינת אגרו-סולארי והנגזרות ממנו לחקלאות בעמקים
  - ז. בחינת דו גידול, האם הרווחיות לחקלאי משתפרת
4. ב-18.5.2023 יערך ערב שיתוף הציבור וירכזו הערות והצעות נוספות לנושאי העבודה. סיכום נושאי העבודה יערך אחרי ערב שיתוף הציבור, והצעה סופית תשלח במייל לחברי ועדת ההיגוי לאחר מכן.

מרכז חקלאי העמק מודה לכל המשתתפים, ומאחל הצלחה בתהליך התכנון!

רשמה: לירון אמדור.

---

¹ הערת לירון אמדור- 2021 עשתה המועצה האזורית עמק יזרעאל תכנית אב להתמודדות עם רכיב שטח; במועצה אזורית מגידו יש עבודה לעריכת חוק עזר עירוני לשיפור הממשק בין מטיילים ושטחי חקלאות.

